

I Dakhla finns ingenting för oss

– Problemet är att mitt folk inte äger sitt land. Det säger fiskarsonen Brahim som går runt bland båtarna på en strand i Västsahara – Afrikas sista koloni. I andra delen av staden konstaterar fem människorättsaktivister att situationen i det ockuperade landet blir allt värre. Arton månader senare har två av dem fängslats, och en har tvingats fly landet.

Det är februari 2011. I ett ljusgult hus i norra utkanten av staden Dakhla i Västsahara sitter några män och samtalar. De talar tyst och snabbt – det som sägs är viktigt men också förbjudet. Det handlar om frihet för Västsahara, ett land som varit ockuperat i 37 år.

Männen som samlats är alla medlemmar av ASVDH, en lokal organisation som arbetar för mänskliga rättigheter och för ett fritt Västsahara. Vi sitter på dynor på golvet och Mohamed Manolo, som bor här, håller upp sött te i små glas som skickas laget runt. Mamay Hanun rör inte sitt, han är upptagen med att berätta.

– Vi är inte fria att ens tala om frihet, vår befolkning terroriseras av militären, säger han.

Enligt organisationens vicepresident Elghalia Djimi bebos fångelserna här av hundratals politiska fångar och många västsaharier kan inte söka ett arbete på grund av sina åsikter. Mamay Hanun och hans vänner har alla suttit i fängelse för sitt engagemang och beskriver övergrepp de utsatts för. Någon visar ärr efter brännmärken, en annan vittnar om ögonbindel och fastbundna händer och

en tredje berättar att de alla är övervakade av myndigheterna dygnet runt.

Det innebär att en civilklädd polis i skinnjacka kommer att följa efter även oss när vi lämnar mötet senare på kvällen. Han ser till att personalen på vårt hotell stryker vår internetuppkoppling och lämnar oss inte ur sikte under resten av vår vistelse i Dakhla. Inte heller marockanska journalister kan arbeta obehindrat – tvärtom. I Marocko är det förbjudet att skriva om ockupationen och bara en handfull oberoende journalister vågar göra det.

Mamay Hanuns engagemang mot ockupationen har också drabbat hans familj. I april 2010 tvingade marockanska poliser sig in i familjens bostad och misshandlade hans fru inför ögonen på deras tre barn.

– De bröt hennes arm på tre ställen och hon behövde akut vård. Men på det civila sjukhuset fanns ingen röntgen och på militärens eget sjukhus nekades hon hjälp, säger han.

Familjen fick själva bekosta ambulansfärden till El Aaiun, drygt 50 mil från Dakhla.

– Det värsta är att barnen såg allt. Hur förklarar man för dem varför de ska

skydda befolkningen har gjort så mot deras mamma?

När Marocko tog över Västsahara 1975 flydde många västsaharier till Tindouf i Algeriet. Där lever fortfarande omkring 165 000 flyktingar – fler än de västsaharier som blev kvar. Det är bara ett par år sedan som det med hjälp av UNHCR blev möjligt att resa mellan Tindouf och Västsahara och då och då hålls stora fester på gatan i Dakhla, när familjer firar ett kärt återseende av en släkting de inte sett på tre decennier.

I Västsahara är västsaharierna själva i kraftig minoritet eftersom Marocko genom skattelättnader förmått hundratals bosättare att flytta till det ockuperade området. Fördelningen märks tydligt på arbetsmarknaden där marockaner innehar de flesta kvalificerade jobben. ASVDH-medlemmen Mohamed Manolo är fiskare och märker av de hårda villkoren. Han tar sitt yngsta barn i famnen och plockar fram ett viktigt papper – ett officiellt fisketillstånd. Som västsaharier är det mycket svårt att få ett sådant, säger han.

– Vi får kämpa för tillgång till vattnet eftersom marockanska fiskare prioriteras före oss. Och när fångsten ska säljas betalar lo-

Majoriteten av dem som arbetar inom fiskeindustrin i Dakhla är marockanska bosättare. Nära kusten bedrivs det småskaliga fisket, också det främst av marockaner. Varje morgon ett par timmar före gryningen lämnar hundratals träbåtar stranden i La Sarga.

kala köpare mycket mer för de marockanska fiskarnas fisk.

Just fisket är omgärdat av **många** kontroverser, inte minst eftersom EU länge betalat Marocko för att få kasta nät i de fiskrika vattnen utanför Västsaharas kust. EU

”I Marocko är det förbjudet att skriva om ockupationen.”

betalar varje år 36 miljoner euro för rätten att fiska i u-länders vatten, och avtalet med Marocko har kritiserats hårt eftersom det omfattat fiske även i vattnen i den ockuperade zonen. Det trots att FN slagit fast Marocko inte har någon rätt till sitt grannland.

– Västsahara är ett rikt land, men vi är ändå ett fattigt folk. Intäkter från fisket och fosfatgruvorna hamnar i Marockos fickor.

Det är ockupationens politik, säger Mamay Hanun.

Han får medhåll av Bachir Azman som suttit fängslad i 16 år för sin strävan efter ett fritt Västsahara. Han säger att det värsta med fiskeavtalet är att pengarna EU pumpade in fram till i fjol () hjälpt till att legitimera, finansiera och förlänga ockupationen.

– Europas demokratiska regeringar ser att Marocko stjäla våra naturresurser, men säger ingenting. Det gör dem delaktiga, säger han.

Att offentligt erkänna Västsahara som marockanskt är enligt många vi talar med i Dakhla en förutsättning för att man ska kunna få ett bra arbete. El Elem Lih, chef över ett marockanskt sardin-fiskebolag i Dakhla, är ett exempel på det. Han står i en hangarliknande lokal i södra delen av staden och betraktar sardiner som forslas från en stor bassäng upp på ett rullband. Trots att han kommer härifrån kallar han sig marockan ”från de södra delarna”. Den som kritiserar

ockupationen har inte samma möjligheter.

– För oss finns ingenting. Inget arbete eller möjlighet till försörjning, säger 21-åriga Brahim som bor bara ett stenkast från El Elem Lihns fiskfabrik.

Brahim har aldrig haft ett arbete i Dakhla och har istället i perioder jobbat som tomatplockare i Spanien.

Hans pappa är fiskare och tar med oss ner mot vattnet i sin rostiga jeep. Vi åker till La Sarga, ett av fem små fiskesamhällen i området runt Dakhla där hundratals öppna träbåtar varje morgon skjuts ut i det svarta havet. Bilen skumpar fram och motorn tjueter, så Brahims pappa får ropa högt för att få fram sin berättelse om hur marockanerna tagit över jobben. Han oroar sig över att sonen inte ser någon framtid i sitt hemland. **När vi dagen därpå dricker te** hemma hos familjen har det plötsligt hänt något med den frispåkiga tonen.

– Vi kan inte prata om politik mer nu, sä-

Ökat humanitärt bistånd!

Det humanitära biståndet till de västsahariska flyktinglägren har sjunkit dramatiskt på grund av att Spanien, den största biståndsgivaren, har skurit ner på detta bistånd på grund av den ekonomiska krisen i Spanien. Sverige därför bör örönmärka en del av det svenska humanitära biståndet för att täcka upp den brist som nu uppstått i västsahariska flyktingläger, skriver Socialdemokraterna i en motion.

SD: Folkon

Rapporter finns om b
och övergrepp från M
stöd för ett självständ
ramen för FN och EU
mänskliga rättigheter
utökas till att också o
mänskliga rättigheter
terna i en motion och
självständigt Västsaha

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Icke-kommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalkartivet.se.

ger Brahim när vi satt oss tillrätta på de gulsvarta dynorna längs väggen.

– Om ni frågar svarar vi att allt är bra. Annars vet vi inte vad som kan hända.

Vi lägger undan kameran och stryker noga familjens efternamn ur blocket. Otryggheten de känner beskriver kärnan i västsahariernas situation: en befolkning som inte är fri.

Snart har två år gått sedan vi besökte Dakhla. Sedan dess har situationen förvärrats. Det får vi höra genom Mamay Hanun som idag befinner sig på ett asylboende i mellersta Sverige. Hemma i Dakhla har han gripits fem gånger bara i år och tvingats skriva under flera förfälskade dokument. Mamay flydde hit i oktober efter att ha blivit hotad i Spanien där han deltog i en filmfestival för mänskliga rättigheter. Han vågar inte återvända hem.

Två av de andra ASVDH-aktivisterna vi träffade i Dakhla tillsammans med honom – Mohamed Manolo och Kamal Trayah – sitter idag fängslade. De greps i september förra året i samband med att marockanska bosättare i Dakhla attackerat västsaharier genom att bränna ner hus och bilar.

– Attackerna skedde med polisens och myndigheternas goda minne och 28 västsaharier greps för att de försökte försvara sig. 16 av dem fördes till det ökända Svarta fängelset i El Aaiun, säger Mamay Hanun.

Mohamed Manolo och Kamal Trayah dömdes till tre års fängelse vardera.

– Aktivister som fängslats blir ofta miss-handlade och torterade. De hålls isolerade utan möjligheter att kommunicera med omvärlden.

Mamay Hanun beskriver hur polisen och

militären tagit över gatorna i Dakhla den senaste tiden, och säger att Marocko skickar hemliga agenter med uppgift att motverka demonstrationer.

Nyligen greps flera västsaharier som demonstrerade i El Aaiun i samband med ett besök av Christopher Ross, FN:s generalsekreterares särskilde sändebud för Västsahara. Ross träffade bland annat ASVDH på FN-styrkan Minursos kontor i El Aaiun.

– Polisen grep och torterade många personer och Ross besökte själv en del av offren efteråt. Många hade brutna armar och andra tecken på misshandel på olika delar av kroppen. Både män, kvinnor och barn, säger Mamay Hanun.

En del av övergreppen från det tillfället finns dokumenterade på youtube. Mamay Hanun säger att det fanns ”huliganliknande specialstyrkor” bland poliserna, utrustade med knivar.

– Bland offren som vårdades på sjukhus efter attackerna fanns människor som hade fått den marockanska flaggan inristad på huden. Ross och flera andra observatörer har bevitnat detta med egna ögon.

Den 6 november gratulerade Marockos kung Mohammed VI polisen i det ockuperade området för arbetet mot demonstrationer. Det var på årsdagen av ”den gröna marschen” 1975 då 300 000 marockaner intog Västsahara.

– Det är fel att kalla det den gröna marschen. För oss var det en svart marsch, säger Mamay Hanun.

Text: Johanna Lagerfors

Bild: Erik Abel

25 europeer utvisade från Västsahara

Fyra normmän och tjuoan spanjorer utvisades ur Västsahara i oktober.

De fyra norska ungdomarna Kristine Haltingstad och Pål Spjelkavik, Arbeidernes ungdomsfylkning, Gunnar Kaus och Vegard Tjørhom, Centerungdommen, hade precis

kommit med buss till El Aaiún när de i en poliskontroll blev uppmanade att stanna på sitt hotellrum och inte träffa någon lokalbefolkning. Dagen efter kallades de ned till receptionen där 15 poliser väntade.

De placerades i en taxi som körde dem i 11 timmar till Agadir, där de blev dumpade.

– Vi fick aldrig veta varför vi blev utvisade. De sa bara att allt de gjorde var ”för vår egen säkerhet”. Men när vi frågade om det var problem i staden, eller något problem